

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.21.192/2017/8. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Lantos Bálint Ügyvédi Iroda (címe, ügyintéző: dr. Lantos Bálint ügyvéd) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - a dr. Túróczi Emese Ügyvédi Iroda (címe, ügyintéző: Dr. Túróczi Emese ügyvéd) által képviselt **II. rendű alperes neve** (címe) II. rendű alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti indított perében a Miskolci Törvényszék 10.P.20.970/2017/10. számú ítélete ellen a felperes 11. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az II. rendű alperesnek 6350 (hatezer-háromszázötven) Ft másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes mint adós és a korábbi I. rendű alperes (II.rendű alperes neve) mint hitelező 2007. június 6. napján jelzálogkölcsön-szerződést kötött.

A szerződés IV.2. c) pontjának első mondata szerint a kölcsön folyósításának feltétele, hogy az adós - saját költségén - a jelen kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeit tartalmazó, közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tegyen, és ezen közjegyzői okirat hiteles kiadmánya - a bank által elfogadható tartalommal - a bankhoz beérkezzen.

A szerződés VIII.9. pontja alapján a bank által nyújtott kölcsön és járulékai mindenkor összegének megállapítása szempontjából a bank üzleti könyvei az irányadóak, kivéve, ha azok bizonyíthatóan tévesek.

A szerződés IX.3. pontjában foglaltak értelmében a felek jogvita esetére - a jelen pontban meghatározott kivételekkel kikötötték - a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróság három választottbírából álló tanácsának kizárólagos illetékességét.

A felperes a szerződés IV.2.c) pontjának megfelelően 2007. június 6. napján közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettséget vállaló nyilatkozatot tett.

Az elsőfokú ítélet meghozatalát követően, 2017. november 14. napján bekövetkezett jogutódlásra tekintettel a korábbi I. rendű alperes jogutódja a II. rendű alperes.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződés fent idézett kikötései tisztességtelenség címén érvénytelenek, mivel a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 209/A. §-ának (2) bekezdésébe, valamint a fogyasztóval kötött szerződésekben tisztességtelenségnek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 1. §-a (1) bekezdésének a), b) és j) pontjaiba ütköznek. Kifejtette, hogy a szerződés IV.2.c) és VIII/9. pont pontjai a bizonyítási terhet tisztességtelen módon változtatják meg a felperes terhére, továbbá kizárólagos jogot adnak a hitelezőnek a szerződés feltételeinek értelmezésére és annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e.

A korábbi I. rendű alperes ellenkérelmében a szerződés IX.3. pontjával kapcsolatban előterjesztett kereset vonatkozásában a per megszüntetését, azt meghaladóan a kereset elutasítását kérte. Nem vitatta, hogy a választottbírói kikötés tisztességtelenségnek minősül, és ezért érvénytelen. Ezt ugyanakkor jogerősen megállapították a Pest Megyei Főügyészség által a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiuma előtt 19.G.44.264/2013. számon folyamatban volt közérdekű perben, ezért ítélet dolognak minősül. Hivatkozása szerint a további támadott kikötések nem sértik a R. 1. §-a (1) bekezdésének a), b) és j) pontjait.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a korábbi I. rendű alperesnek 12 700 Ft perköltséget.

Határozatának indokolásában a választottbírói kikötéssel összefüggésben kifejtette, hogy a törvényszék hivatalos tudomása szerint is a közérdekű perben jogerősen megállapították a választottbírói kikötés tisztességtelenségét. Ez a döntés azonban a jelen per viszonylatában a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) 229. §-ának (1) bekezdése szerinti anyagi jogerővel csak részben rendelkezik. A közérdekű perben hozott, úgynevezett erga omnes hatályú döntés annyiban kiterjed a jelen jogvitára, hogy a választottbírói kikötést érvénytelennek kell tekinteni minden szerződő félre. Azonban a felperes a közérdekű perben nem volt peres fél, ezért a felek azonosságának hiányában a per 1952. évi Pp. 130. §-a (1) bekezdésének d) és 157. §-ának a) pontjain alapuló megszüntetésének nem volt indoka. Az ítélet indokolása szerint a bírói gyakorlat egységes a tekintetben, hogy a felperes keresetiségi jogának hiánya miatt a keresetet érdemben kell elutasítani erga omnes hatályú döntés

esetén az ugyanazon tárgyban indított ügyben (EBH2012.P.14.). A felperes nem követelheti az alperestől ugyanazt, amit korábban egy jogerős döntés megítélt. Tekintve, hogy a döntés anyagi jogerejének pozitív hatása ezekben az esetekben is érvényesül, a döntés az érintettre nézve is kötelező, mindenki számára irányadó, attól eltérő döntés nem hozható. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság érdemben bírálta el és elutasította a felperes ezzel összefüggő keresetét.

A szerződés IV.2.c) pontjával kapcsolatban pedig azt állapította meg, hogy nem tisztességtelen az a szerződési feltétel, amely szerint a tartozáselismerő nyilatkozat a kölcsön folyósításának egyik feltétele. Ez ugyanis a R. 1. §-a (1) bekezdésének a), b) és j) pontjaiba sem ütközik. Az 1959. évi Ptk. 242. §-ának (1) bekezdése szerint lehetőség van tartozáselismerő nyilatkozat megtételére. A támadott szerződési feltétel pedig érthetően és világosan megfogalmazott feltétel. Ennek értelmében a fogyasztó felperesnek azon tartozása fennállásáról kellett az átutalt és addig még csak zárolt kölcsön folyósításának feltételeként tartozáselismerő nyilatkozatot tenni, amelyet a megkötött kölcsönszerződés tartalmaz. Ez a hitelező számára egyoldalú előnyt nem biztosít, hiszen önmagában a kölcsönszerződés aláírása azt eredményezi, hogy vita esetén a fogyasztónak kell bizonyítania, hogy nem tartozik, vagy nem annyival tartozik, mint a kölcsönszerződésben foglalt vagy tartozáselismerő nyilatkozattal elismert összeg.

Kifejtette azt is, hogy a korábbi I. rendű alperes ellenkérelmében hivatkozott jogszabályok is elismerik a tartozáselismerő nyilatkozat létjogosultságát, így egyebek mellett a jelzálog-hitelintézettről és a jelzáloglevélről szóló 1997. évi XXX. törvény 6. §-a is. Utalt arra is, hogy a bírói gyakorlat egységes a tekintetben (Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.930/2016/4. szám), hogy ezen szerződési feltétel tisztességtelensége a felperes által felhívott okokból nem állapítható meg.

Nem találta alaposnak a kölcsönszerződés VIII.9. pontjának tisztességtelensége megállapítására irányuló kereseti kérelmet sem. Ezzel összefüggésben utalt egyrészt a kialakult bírói gyakorlatra (Fővárosi Ítéltábla 20.Gf.40.184/2017/5/II., Kúria Pfv.I.21.783/2016/5. szám), amely szerint a felek abban állapodtak meg, hogy az alperes üzleti könyvei alapján nyilvántartott, meghatározott időpontban fennálló pénzügyi helyzetet fogadják el. Az alperesnek pedig jogszabályi kötelezettsége a kölcsönök nyilvántartása, ellenőrzése és a behajtással kapcsolatos tevékenység. A szerződő felek deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek, ilyen szerződéses konstrukció esetén különösen bonyolult annak megállapítása, hogy mennyi a tartozás aktuális összege. Ehhez megfelelő tartalmú nyilvántartás, összetett számítások elvégzése szükséges, ami tárgyi eszközök meglétét, apparátus foglalkoztatását feltételezi, szakértelmet igényel, amely lehetőségekkel a pénzügyintézet rendelkezik. A szerződés VIII.9. pontja pedig csupán az aktuális összeg kiszámítására vonatkozó előírásként értelmezhető. Leszögezte azt is, hogy a perbeli esetben nem arról a gyakorlatban előforduló esetről van szó, amikor az adós kijelenti, hogy elfogadja a banknál vezetett számlák, a bank bizonylatai, nyilvántartásai és üzleti könyvei alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt a tartozás mindenkori összegének közokirati tanúsításaként, amely esetben irányadó a felperes által felhívott BDT2015.3420. számú eseti döntésben megfogalmazott jogi álláspont. Ekkor ugyanis a kikötött feltétel azért tisztességtelen, mert az adós nem pusztán tartozása tanúsításának formáját ismeri el,

hanem a közjegyzői ténytanúsítványt, a tartozás mindenkori összegének közokirati tanúsításaként fogadja el, és annak veti alá magát, hogy tartozása mértékét a bank közlése alapján tanúsítsa a közjegyző.

Jelen esetben azonban a szerződés nem tartalmaz olyan kifejezett rendelkezést, hogy a bank üzleti könyveivel szemben a felperesi adóst terheli a bizonyítás. Az elsőfokú bíróság a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 275. §-ának (1) és (2) bekezdésére utalással kifejtette, hogy a perbeli esetben nem zárták ki a felperes jogát és lehetőségét azzal kapcsolatban, hogy az alperes meghatározza a nyilvántartásai alapján a felperes tartozásának összegét, a felperesnek pedig lehetősége van a jogviszony fennállása alatt a felmondáskor és azt követően is, hogy nyomon kövesse tartozásának alakulását és annak törlesztését. A felperes közölheti az alperestől eltérő álláspontját, nincs elzárva attól sem, hogy ezt végső soron perben tegye meg.

Az utóbbi jogszabályhelyek alapján az alperesnek kell könyveiben nyilvántartani a tartozást és a kimutatott tartozást az adós vitathatja. Amennyiben a kifogás alapos, a banknak kell bizonyítani a kimutatás helytállóságát, annak számszerű pontosságát, ebből következően a felperes által hivatkozott szerződési rendelkezés a bizonyítási terhet nem fordítja meg. Nem lehet arra a következtetésre sem jutni, hogy az adott esetre alkalmazhatóak lennének a R. 1.§-a (1) bekezdésének a) és b) pontjaiban írt rendelkezések sem, hiszen itt fel sem merül az egyes szerződési feltétel alapján a feltétel értelmezése, vagy a szerződésszerű teljesítés megállapíthatósága. Ez alapján a törvényszék a keresetet elutasította, és az 1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján a peresztes felperest kötelezte a korábbi I. rendű alperes ügyvédi munkadíjból álló perköltségének megfizetésére.

A felperes fellebbezésében az ítélet megváltoztatását és a kölcsönszerződés támadott rendelkezéseire vonatkozó részleges érvénytelenség megállapítását kérte.

Az elsőfokú eljárás során előadottakat fenntartva előadta, hogy a R. 1. §-ának (1) bekezdése a) pontja alapján tisztességtelennek minősül a szerződés azon rendelkezése, amely szerint a kölcsön folyósításának feltétele az egyoldalú tartozáselismerő nyilatkozat közjegyzői okiratba foglalása a bank által előírt tartalommal. E kitétel ugyanis a bank számára azt teszi lehetővé, hogy a felperes tényleges teljesítésétől függetlenül határozza meg a vele szerződő kötelezettségét, a felperesnek pedig nincs lehetősége a tartozáselismerő nyilatkozat befolyásolására, azt egyedül az alperes határozhatja meg. Nem vitásan a szerződés közjegyzői okiratba foglalása megkönnyíti a későbbi végrehajtást, amely önmagában nem tisztességtelen. A közjegyzői végrehajtási záradékolásának valóban feltétele, hogy a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvénynek (Vht.) a szerződéskötéskor hatályos 21. §-ának (1) bekezdésében, valamint a jelenleg hatályos 23/C. §-ának (1) bekezdésében megjelölt, valamint a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (Ktv.) 112. §-ának (1) bekezdésében meghatározott feltételek fennálljanak. E feltételeket a közjegyzői ténytanúsítvány a tartozás összecszerúsége vonatkozásában teljesítheti. A felperes fellebbezésében e körben a keresettel nem támadott, és a szerződés be nem azonosítható 4. pontjára is utalt, amely álláspontja szerint ezen feltételnél többet ír elő, nevezetesen azt, hogy a ténytanúsítványban foglalt összecszerúségeket az adós felperes(ek) el is ismerjék anélkül, hogy a ténytanúsítvány elkészítésére bármilyen

ráhatásuk lenne. Az elismeréssel pedig a bizonyítási teher megfordul, ami a R. 1. §-a (1) bekezdés j) pontja alapján tisztességtelen. Ezzel összefüggésben hivatkozott ezen ténytanúsítvány megítélése körében hozott több bírói döntésre is. Hivatkozott továbbá arra is, hogy a bírói gyakorlat szerint az a fogyasztói kölcsönszerződésbe foglalt kikötés, amely szerint az adós előre elismeri, hogy a jövőben bármikor fennálló tartozása a kölcsönadó saját üzleti könyvei, illetve nyilvántartása alapján megállapítható összeggel azonos, tisztességtelen szerződési feltétel, így az semmis. Az erre irányuló szerződési feltétel - mint a szerződéskötéskor a kölcsön folyósítása előtt megtett tartozáselismerés - mind a bizonyítási teher, mind a felmondás jogszerűségének vitathatósága szempontjából a fogyasztót indokolatlanul hátrányos helyzetbe hozza (BDT2017.3629.).

A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte. A szerződés VIII.9. pontjával összefüggésben a Kúriai közelmúltban alkalmazott gyakorlatának (1/2018. számú gazdasági elvi határozat) figyelembe vételét kérte, amely a közjegyzői ténytanúsítványra vonatkozó szerződéses rendelkezéseket nem tekinti tisztességtelennek.

A fellebbezés alaptalan.

Az ítélet tábla a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálta el az 1952. évi Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján, és azt alaptalannak találta az alábbiak szerint:

Az elsőfokú bíróság a kérelem és ellenkérelem keretei között a szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta, a bizonyítékoknak az 1952. évi Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti mérlegelésével a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetéseivel pedig az ítélet tábla túlnyomórészt egyetértett.

Az ítélet tábla annyiban megváltoztatja az elsőfokú bíróság ítéletének indokolását, hogy a szerződés VIII.9. pontjának tisztességtelensége körében összehasonlításként felhívott közjegyzői ténytanúsítvány kérdésében kialakított és az elsőfokú bíróság által helytállóan idézett bírói gyakorlat a továbbiakban nem tartható fenn. A Kúria ugyanis az 1/2018. számú gazdasági elvi határozatban, valamint a Gfv.VII.30.285/2017. és a Gfv.VII.30.327/2017/3. számú ítéleteiben úgy foglalt állást, hogy az ilyen kikötések akkor sem tisztességtelenek, ha azok tartalmazzák a fogyasztónak a hitelező könyvei alapján készített közjegyzői ténytanúsítvány feltétel nélküli elfogadására vonatkozó nyilatkozatát.

Az ítélet tábla egyebekben mellőzi az elsőfokú ítélet helytálló indokainak szükségtelen megismétlését, és kizárólag a fellebbezésben hivatkozottak miatt utal az alábbiakra.

A felperes sem az elsőfokú eljárás során, sem a fellebbezésben nem tett terjesztette elő az arra vonatkozó részletes előadásait, hogy az elsőfokú bíróság által a közérdekű perben hozott ítélet relatív jogerejének helytálló értékelésével szemben mely indokok mellett szükséges az elsőfokú határozat megváltoztatása. Az elsőfokú bíróság ugyanis a 14/2012. számú polgári elvi határozatra utalással megalapozottan foglalt állást az anyagi jogerő hatása (res iudicata) és a contra omnes (erga omnes) hatály elbírálása kérdéskörében, és okszerűen jutott arra az álláspontra, hogy a választottbírói kikötés érvénytelenségét

megállapító, a közérdekű perben hozott ítélet jogerejének hatása hasonló az abszolút szerkezetű jogviszonyok esetében hozott ítéletek jogerejéhez, ezért a kereset elutasításának volt helye.

Az ítélet tábla előrebocsátja a további fellebbezési hivatkozásokkal kapcsolatban, hogy a keresetnek nem volt tárgya a felek szerződéses jogviszonyának esetlegesen részét képező, közjegyzői ténytanúsítványra vonatkozó szerződéses rendelkezés, ezért a fellebbezés erre vonatkozó hivatkozásai nyilvánvalóan alkalmatlanok voltak az elsőfokú bíróság által a szerződés IV.2.c. és VIII.9. pontjával kapcsolatosan kifejtett indokok gyengítésére. Az elsőfokú bíróság e szerződéses rendelkezésekkel kapcsolatban is a bírói gyakorlatot helytállóan idézve (Debreceni Ítélet tábla Pf.II.20.930/2016/4.) jutott arra a következtetésre, hogy a támadott kikötések a megjelölt okból nem tisztességtelenek. Az elsőfokú bíróság által kifejtettekkel az ítélet tábla - a fent hivatkozott, az ügy érdemét nem érintő pontosítás kivételével - mindenben egyetértett.

A fentiek alapján az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét mint érdemben helyes ítéletet helyben hagyta az 1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján.

A felperes a másodfokú eljárásban is peresztes lett, ezért az ítélet tábla az 1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a II. rendű alperes javára az ügyvédi munkadíjából álló másodfokú perköltségének megfizetésére, amelyet a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (3) és (5) bekezdései, valamint 4/A. §-ának (1) bekezdése alapján 5000 Ft + áfa, azaz 6350 Ft-ban állapított meg.

Debrecen, 2018. május 2.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő